

टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ, पुणे
ग्रंथपालन आणि माहितीशास्त्र निष्णात (M.Lib I.Sc)

परीक्षा : डिसेंबर - २०२५

सत्र - २

विषय : ग्रंथपालनातील व्यवस्थापन तंत्रे (ML-24-215)

दिनांक : ११/१२/२०२५

गुण : १००

वेळ : दु. २.०० ते दु ५.००

सूचना: १) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

- प्र.१ योग्य पर्याय निवडा (१०)
१. मानवी प्रेरणा सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) टेलर
ब) मॉस्लो
क) मॅकग्रेगर
ड) पीटर ड्रकर
 २. पद्धती प्रणालीची वैशिष्ट्ये -----
अ) लवचिक
ब) अचूकता
क) परिपूर्णता
ड) वरील सर्व
 ३. पुनर्अभियांत्रिकीकरण ही संकल्पना ----- यावर्षी प्रचलित झाली .
अ) १९९०
ब) १९०९
क) १९९९
ड) १९१०
 ४. स्वॉट विश्लेषणा मधील शेवटचे शब्द काय संदर्भित करतो ?
अ) टाइम
ब) टेस्ट
क) थिअरी
ड) थ्रेट्स
 ५. ----- हे डगल्स मॅकग्रेगर याच्याशी संबंधित आहे .
अ) गरजेचा सिद्धांत
ब) एम बी ओ
क) क्ष आणि य सिद्धांत
ड) POSDCORB
 ६. MBO ही संकल्पना कोणी मांडली ?
अ) कुंझ
ब) बी. डब्लू. ह्यूम्ले
क) पीटर ड्रकर
ड) रंगनाथन
 ७. मनुष्यबळ व्यवस्थापनातील महत्वाचे टप्पे-----
अ) मनुष्यबळ नियोजन
ब) मनुष्यबळ निश्चिती
क) मनुष्यबळ विकास
ड) वरील सर्व
 ८. शून्याधारित अर्थसंकल्प पद्धत कोणी तयार केली ?
अ) पीटर फाइयर
ब) हुवर कमिशन
क) डिफेन्स डिपार्टमेंट ऑफ USA
ड) हॅमिल्टन
 ९. अर्थसंकल्प म्हणजे काय ?
अ) वार्षिक अंदाज खर्च
ब) वार्षिक अंदाजे उत्पन्न
क) अंदाजे वार्षिक जमा /उत्पन्न आणि खर्च
ड) वार्षिक जमा-खर्च
 १०. कोणत्या अंदाजपत्रक पद्धत मध्ये गतवर्षीचे उपक्रम शून्यच धरतात ?
अ) कार्यक्रमाधारित अर्थसंकल्प
ब) कार्यक्षमतेवर आधारित अर्थसंकल्प
क) प्रमाण पद्धत
ड) शून्याधारित अर्थसंकल्प

प्र.२ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) (३०)

१. व्यवस्थापनाची व्याख्या आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
२. शास्त्रीय व्यवस्थापन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

३. अर्थसंकल्पनाची व्याख्या सांगून? वित्तपुरवठ्याचे स्रोत स्पष्ट करा.

प्र.३ सविस्तर उत्तरे लिहा (कोणतेही २)

(४०)

१. व्यवस्थापन विचारप्रणाली संकल्पना स्पष्ट करा.
२. मनुष्यबळ व्यवस्थापनाचे टप्पे कोणते ते सांगा.
३. नेतृत्वाची व्याख्या सांगून त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.४ टिपा लिहा (कोणत्याही २)

(२०)

१. हेन्री फेऑलची १४ तत्वे
२. वित्तपुरवठ्याचे स्रोत
३. क्ष व य सिद्धांत

English Translation

Management Techniques in Librarianship (ML24-215)

Q. 1 Choose the correct option

(10)

1. Who introduces 'Theory of Human Motivation'?
a) Taylor
b) Maslow
c) Mc Greger
d) Peter Drucker
2. Features of systems _____
a) Flexible
b) Accuracy
c) Completeness
d) All of the above.
3. Re- engineering concept was introduced in _____ the year.
a) 1990
b) 1909
c) 1999
d) 1910
4. The last letter of SWOT analysis refer to_____
a) Time
b) Test
c) Theory
d) Threats
5. Douglas Mc Gregor is related to _____
a) Need theory
b) MBO
c) Theory X and Y
d) POSDCORB
6. The concept of MBO was given by ?
a) Koontz
b) B.W.Hulme
c) Peter Drucker
d) Ranganathan
7. Important steps in Human Resources Management_____
a) Manpower planning
b) Manpower assurance
c) Manpower Development
d) All of the above
8. ZBB (Zero Based Budget) system is designed by?
a) Peter phyor
b) Hoover Commission
c) Defence Department of USA
d) Hamilton
9. What is budget?
a) Annual estimate of the expenditure
b) Annual estimate of the income
c) Annual estimate of income and expenditure
d) Annual income and expenditure
10. Which one of the budgeting system takes past performance as zero?
a) Programme budgeting
b) Performance budgeting
c) Method of proportion
d) Zero Based Budgeting

Q. 2 Answer the following in short (Any 2) (30)

1. Explain the definition and scope of management?
2. Explain the concept of classical management?
3. Define budget? Explain the sources of finance?

Q. 3 Answer the following in detail (Any 2) (40)

1. Explain the concept of management thinking?
2. What are the stages of human resource management?
3. Define leadership and explain its types?

Q. 4 Write Short notes (Any 2) (20)

1. Henry Fayol's 14 Principles
 2. Sources of financing
 3. X and Y theory
-